

Za profesorem Grubrem.

Dne 4. května t. r. zemřel prof. Dr. Josef Gruber. Byl jedním z oněch vzácných národních hospodářů, kteří si položili za životní úkol povznést národohospodářskou úroveň svého národa. Proto jeho první vstup do života praktického po skvělém dokončení studií v konceptní službě pražského policejního ředitelství neuspokojil jeho temperamentního a tvořivého ducha. Jeho nadání žádalo uplatnění a toho se mu dostalo přijetím do konceptní služby pražské Obchodní a živnostenské komory. Kdo zná přísné rigorosní měřítko, jež se kladlo na vlohy a všeobecnou kvalifikaci mladých mužů, povoláných do pražské Obchodní komory, dozná, že přijetí samo mluví o vzácných darech duševních, jimiž se Gruber mohl honositi. Činnost komorní hověla plně jeho sklonům. Zde nabyl přehledu o průmyslové, dopravní a obchodní stránce hospodářského života a našel v ní zálibu, jíž zůstal věren až do své smrti. Zde počal též svoji obsáhlou literární činnost vylíčením dějin komory, u níž působil, zde napsal svoji habilitační práci o finančních zásadách dopravních prostředků, na jejímž podkladě se stal soukromým docentem právnické fakulty české university v Praze v r. 1901. V roce 1907 přešel jako řádný profesor na českou techniku a v r. 1909 se opětně vrátil na tehdejší universitu Karlo-Ferdinandovu jako řádný profesor, kdež působil (s přerušením po dobu, kdy byl ministrem) až do své smrti.

Jádro jeho zasluh pro český veřejný život vidím ve dvojím: v jeho smyslu pro skutečný život hospodářský (na rozdíl od zarytých teoretiků, kteří začasť vytvoří sice vědecká díla trvalé hodnoty, ale zanedbávají přítomnost do té míry, že nechávají nepovšimnuty všechny aktuální otázky veřejného života i tehdy, týkají-li se jich vlastního oboru) a v jeho učitelské a výchovné činnosti. Říkám úmyslně učitelské a výchovné činnosti, neboť neomezoval se pouze na učitelskou katedru.

Po té stránce měl něco společného s Bráfem, že nepovažoval badání teoretické za nejdůležitější úkol akademického učitele, nýbrž právě činnost výchovnou. Bráf však pedagogickou činností více se omezoval na studentstvo, kdežto Gruber rozšířil svoji výchovnou činnost na celou českou veřejnost. Tak vidím na př. výchovnou čin-

nost Grubrovu v celém dlouhém vývoji »Národohospodářského obzoru«, naší přední revui hospodářské, jež je co nejužší spjata se jménem Grubrovým. Počal jej vydávati v prosinci 1895 a po dlouhých 30 let byl nejen redaktorem, nýbrž i nejpilnějším jeho spolupracovníkem. Jsou nespočetny články, jimiž do něho přispěl, a jich souhrn možno nazvati denníkem rozvoje našeho národohospodářského života v posledních 30 letech.

Cítil, že takové revue máme zapotřebí a zapotřebí též někoho, jenž by byl registrátorem všeho relevantního v našem životě hospodářském. Tam zpracoval Gruber též některá odvětví národohospodářské politiky, jako politiku průmyslovou, obchodní, jež později vyšly jako samostatné práce. O úrovni časopisu svědčí nejlépe též okruh jeho přispívatelů. Lze říci, že téměř všichni pracovníci, kteří stáli a stojí v čele našich národohospodářských institucí, neopomněli obohatit obsah této čelné hospodářské revue.

Jeho buditelskému cíli sloužila též činnost v Národohospodářské společnosti, jejímž byl dlouholetým předsedou, v Jednotě ku povzbuzení průmyslu, kde byl místopředsedou, a v Národohospodářském ústavě při České Akademii, kde byl od založení generálním jednatelem a přednostou kanceláře.

Charakteristickým rysem Grubrovovy povahy je jeho silné sociální cítění, jež uplatňoval všude. Ve svých přednáškách, které ministr sociální péče Dr. Winter nazval případně »nejúplnějším systémem dělnického zákonodárství«, v sociálně-politických referátech, jež uveřejňoval v Masarykově »Naší době«, a konečně velmi vydatně jako ministr sociální péče v úřednickém kabinetě r. 1921. Za jeho úřadování vešel v platnost zákon o podpoře stavebního ruchu, o závodních radách, zákon o státních příspěvcích ku podpoře nezaměstnaných, tehdy byly konány přípravné práce pro různé sociální pojištění atd. On byl též předsedou Sociálního ústavu republiky Československé.

Gruber byl stále činný, stále pohyblivý, stále iniciativní, rychlý v rozhodování a neohrožený v hájení svých názorů.

Zemřel, aniž mu bylo dopřáno dožití se šedesátky, kterou by byla celá naše veřejnost jistě vděčně oslavovala, a aniž mu bylo dopřáno dokončiti 30. ročník »Národohospodářského obzoru«, u jehož kolébky stál. Národ ztrácí v něm jednoho ze svých nejlepších synů, věda jednoho z nejschopnějších pracovníků, studentstvo a vlastně celá česká veřejnost nejlepšího hospodářského učitele a organisátora.

Prof. Dr. Jan L o e v e n s t e i n.